

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԹԵՍԱՎՈՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

**ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ՀԱՅ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ**

2018 թ. ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ,
ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ
ԵՎ ԲԱՆԱՎՈՐ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

ՀՏԳ- 373.1:809.198.1:891.0
ԳՄԴ 74.2+81.2Հ+83.3Հ
Հ282

Ուղեցույցի պատասխանատու՝ ՄԻՐՑԱ ՀԱԼԱԶՅԱՆ

Գնահատման և թեստավորման կենտրոնը շնորհակալություն է հայտնում ՀՀ բուհերի հայոց լեզվի, հայ գրականության ամբիոններին, ԿԳՆ կրթության ազգային ինստիտուտին, ուսուցիչներին և բոլոր շահագրգիռ անձանց՝ ուղեցույցի նախագծի վերաբերյալ հայտնած կարծիքների, ներկայացրած առաջարկությունների և դիտողությունների համար, որոնք հաշվի են առնվել ուղեցույցի ներկա տարբերակում:

Հ 282 Հայոց լեզու և հայ գրականություն: Պետական ավարտական, միասնական և բանավոր քննությունների ուղեցույց: Գնահատման և թեստավորման կենտրոն

ԳՄԴ 74.2+81.2Հ+83.3Հ

ISBN 978 – 9939 – 842 – 06 – 6

©Գնահատման և թեստավորման կենտրոն 2017 թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Նախաբան	4
Թեստի կառուցվածքը	5
Առաջադրանքների կառուցվածքային տեսակները	6
Հնարավոր փոփոխություններ թեստերում ներառվող առաջադրանքներում.....	11
Թեստային առաջադրանքներում և հարցաթերթերում ընդգրկվող նյութը.....	12
Հայոց լեզու	12
Հայ գրականություն.....	16
Հեղինակներ և ստեղծագործություններ	19
Պատասխանների ձևաթուղթ.....	29
Կենտրոնացված (բանավոր) քննություն.....	30
Հանձնարարվող գրականություն	31

ՆԱԽԱԲԱՆ

Ուղեցույցում ներկայացվում են 2018 թ. պետական ավարտական և միասնական քննությունների թեստի կառուցվածքը, տրվում են առաջադրանքների թեմատիկ, բովանդակային և կառուցվածքային տեսակների համամասնությունը, առաջադրանքների կառուցվածքային տիպերը, դրանց լուծման եղանակների և պատասխանների՝ ձևաթղթում լրացման կարգի բացատրությունները, առաջադրանքներում ընդգրկվելիք ծրագրային նյութի շրջանակները, պատասխանների ձևաթուղթը, կենտրոնացված (բանավոր) քննության հարցաթերթի մուշ, պատասխանի գնահատման չափանիշները և բողոքարկման կարգը:

Հայոց լեզվի և հայ գրականության շտեմարանները, պետական ավարտական և միասնական քննությունների թեստերը և կենտրոնացված (բանավոր) քննությունների հարցաթերթերը կազմվում են համաձայն ուղեցույցի:

Քննական թեստերի առաջադրանքները կազմվում են «Շտեմարանների» հիման վրա. մասնավորապես՝ պարտադիր պահպանվում են շտեմարանների բառանյութը, նախադասությունները, պնդումների ձևակերպումները, գրականության հարցադրումները և նրանց վերաբերող տարբերակները, սակայն առաջադրանքների կառուցվածքային ամբողջականության պահպանումը քննական թեստում պարտադիր չէ:

ԹԵՏՄԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

Միասնական քննության թեստը բաղկացած է Ա և Բ մակարդակներից և պարունակում է 70 առաջադրանք՝ 45-ը Ա, 25-ը՝ Բ մակարդակում: Թեստի ընդհանուր միավորը 80 է. Ա մակարդակինը՝ 50, Բ-ինը՝ 30: Ա մակարդակի առաջադրանքներից հավաքած միավորներով ձևավորվում է ավարտական, Ա և Բ մակարդակներից հավաքած միավորներով՝ միասնական գնահատականը: Ավարտական թեստը պարունակում է միայն Ա մակարդակը: Թեստային առաջադրանքները ունեն հետևյալ 3 կառուցվածքային տեսակները՝ ընտրովի պատասխանով, կարճ պատասխանով և պնդումների փունջ՝ բաղկացած 6 պնդումներից: Ընտրովի պատասխանով և կարճ պատասխանով առաջադրանքներից յուրաքանչյուրի ճիշտ պատասխանին տրվում է 1 միավոր, պնդումների փնջի ճիշտ պատասխանին՝ առավելագույնը 6 միավոր:

Եվ Ա, և՛ Բ մակարդակներում ընդգրկված են առաջադրանքներ կառուցվածքային բոլոր տեսակներից և բովանդակային բոլոր բաժիններից:

ԹԵՏՄԻ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՆՅՈՒՆ ԵՎ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ՏԻՊԵՐԻ ՀԱՍՏԱՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Թեմաներ	Ընդամենը ամբողջ թեստում	Կառուցվածքային տիպերը						Բ մակարդակ		
		Ընտրովի	Ա մակարդակ		Պնդումների փունջ	Ընտրովի	Կարճ I և II տեսակներ	Պնդումների փունջ		
			Ընդամենը	Կարճ						
				I տեսակ					II տեսակ	
Հնչյունաբանություն	10	4	2	1	1	3	1	(համըցումային 9) 1		
Բառագիտություն	11	4	2	1	1	4	1			
Ձևաբանություն	13	5	3	1/2	1/2	4	1			
Շարահյուսություն	13	6	2	1	1	4	1			
Կետադրություն	3	1	1	1/0	1/0	1	0			
Կապակցված խոսք ոճագիտություն, ընդհանուր գիտելիքներ հայոց լեզվի մասին	3	1	1	1/0	1/0	0	1			
Հայ գրականություն	15	11	1	1/0	1/0	2	1			
Ընդամենը	32	32	12	6	6	18	6			

ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՌՈՒՅՎԱԾՔԱՅԻՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

1. Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

Կառուցվածքը: Տրվում է պատասխանի չորս տարբերակ, որոնցից միայն մեկն է ճիշտ:

Ներկայացվածքային տարատեսակները.

ա. Պարզ տիպի: Ձևակերպվում է հարցը, և տրվում է պատասխանի չորս տարբերակ, որոնցից պետք է ընտրել ճիշտը:

Նմուշ.   **Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է գրվում *ե*.**

- 1) վեր-լակ, պո-զիա, վայր-ջբ, պատն-շ
- 2) երբևից-, ան-լանելի, միջօր-, նոր-կ
- 3) ան-րկբա, հն-աբան, բազմ-րանգ, տի-զերբ
- 4) առ-րես, շք-րթ, ձյունագ-ս, մանր-

բ. Համապատասխանեցումով: Տրվում են լեզվական միավորների (բառեր, բառակապակցություններ, նախադասություններ և այլն) երկու խմբեր և այդ խմբերի միավորների համապատասխանեցումով կազմված պատասխանների տարբերակներ: Պետք է ընտրել պատասխանի այն տարբերակը, որում միավորների համապատասխանեցումը ճիշտ է:

Նմուշ.   **Փակագծերում տրված բառերից մեկը տվյալ նախադասությանը համապատասխանում է, մյուսը՝ ոչ. ո՞ր շարքի բոլոր պատասխաններն են ճիշտ:**

- ա. Տասու թոնրի կողքին էր շարել նոր թխած (1.ջնարակները, 2. նկանակները):
- բ. Ժամանակն այդպես էլ չսպիացրեց նրա հոգում մնացած (1.խարամը, 2.խարանը):
- գ. Օրակարգում ներկայացված ոչ մի հարցի վերաբերյալ (1.միացյալ, 2.միասնական) որոշում չկայացվեց:
- դ. Որոշվեց հիվանդի վիրահատությունը կատարել (1.տեղային, 2. տեղական) անզգայացումով:

- 1) ա - 2, բ - 1, գ - 2, դ - 1
- 2) ա - 1, բ - 1, գ - 2, դ - 2
- 3) ա - 1, բ - 1, գ - 1, դ - 1
- 4) ա - 2, բ - 2, գ - 2, դ - 1

գ. Տրված նյութով: Տրվում է որևէ նյութ՝ բառաշարք, նախադասություն, տեքստ և այլն, ձևակերպվում է հարցը տվյալ նյութի վերաբերյալ, և տրվում են պատասխանի տարբերակները:

Նմուշ. Ո՞ր բառը նախադասության մեջ կունենա փոխաբերական իմաստ:

Գաճաճ մասրենու շառագունած մացառները զարդարել էին ժայռերի ..... գագաթները:

- 1) ուռուցիկ
- 2) արևկող
- 3) մամռոտ
- 4) խոժոռ

Գնահատման չափանիշը: Ճիշտ պատասխանի համար տրվում է մեկ միավոր, սխալ պատասխանի կամ պատասխանի բացակայության դեպքում միավոր չի տրվում:

Ձևաթղթում լրացման կարգը: Տրված չորս վանդակներից նրանում, որը համապատասխանում է ընտրված տարբերակի համարին, դրվում է x նշանը, այսպես՝

	1
1	☐
2	☐
3	☐
4	☒

2. Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

Կառուցվածքը: Տրվում է որևէ նյութ՝ բառաշարք, նախադասություն, տեքստ և այլն, և տվյալ նյութի վերաբերյալ ձևակերպվում է պահանջը կամ հարցը, որի պատասխանը՝ մեկ թիվ կամ մի քանի թվեր, պետք է գրել ինքնուրույն:

Ներկառուցվածքային տարատեսակները.

1 տեսակ

Միավորների հաշվում: Անհրաժեշտ է հաշվել և գրել պահանջին համապատասխանող միավորների թիվը:

Տրվող միավորների առավելագույն քանակը սահմանվում է ըստ լեզվական միավորների տիպի՝ հետևյալ կերպ՝

- բառեր կամ բառակապակցություններ՝ 12,
- բառազույգեր՝ 8,
- նախադասություններ՝ 6,
- ավելի մեծ միավորի կազմում տրված հաշվման ենթակա միավորներ (օրինակ՝ տրված տեքստում գոյականների քանակը)՝ 10:

Գնահատման չափանիշը: Ճիշտ պատասխանի համար տրվում է մեկ միավոր, սխալ պատասխանի կամ պատասխանի բացակայության դեպքում միավոր չի տրվում:

Ձևաթղթում լրացման կարգը: Պատասխանը կարող է լինել միանիշ կամ երկնիշ թիվ: Տրված վանդակներից յուրաքանչյուրում պետք է գրել մեկ թվանշան:

**Նմուշ 1. Տեսնել անկանոն բայը խոնարհման համակարգի քանի՞
ձևում է անկանոնություն դրսևորում:**

33

1	
---	--

Նմուշ 2. Բառակապակցություններից քանի՞սն են դարձվածք.

ձեռքը բռնել, մարդ դարձնել, ձեռքը պինդ, տեղը դնել, սիրտը կախ, միտը պահել, ոտքերն ընկնել, ձեռնոց նետել, կրակ կտրել, թակարդն ընկնել, ջուրը գցել, սառույցը շարժվել:

36

1	2
---	---

II տեսակ

ա. Համարների ընտրումով: Անհրաժեշտ է ընտրել և գրել պահանջին համապատասխանող միավորների համարները: Տրվող միավորների քանակը չի կարող գերազանցել 9-ը:

Ձևաթղթում լրացման կարգը: Պատասխանը կարող է լինել մեկ թիվ, մի քանի թիվ՝ առավելագույնը՝ 6: Թվերի հերթականության պահպանումը պարտադիր չէ: Տրված վանդակներից յուրաքանչյուրում պետք է գրել մեկ թվանշան:

Գնահատման չափանիշը: Ճիշտ և լիարժեք (եթե նշված են պահանջին համապատասխանող բոլոր միավորների համարները) պատասխանի համար տրվում է մեկ միավոր, սխալ կամ թերի պատասխանի կամ պատասխանի բացակայության դեպքում միավոր չի տրվում:

**Նմուշ. Նշել այն բառերի համարները, որոնցում ածանցի
հնչյունափոխություն կա.**

1. թռչնաբուծարան,
2. փորագրություն,
3. աներևութանայ,
4. կցակառույց,
5. վարչարարություն,
6. նախադրություն,
7. միջնաբերդ,
8. բուժօգնություն,
9. փախստական:

41

1	3	5	7	9	
---	---	---	---	---	--

բ. Վերադասավորումով: Անհրաժեշտ է վերադասավորել միավորների համարները՝ ըստ պահանջի: Միավորների քանակը չի կարող գերազանցել 6-ը:

Ձևաթղթում լրացման կարգը: Պատասխանը թվերի շարք է, որում թվերի հերթականության պահպանումը պարտադիր է: Տրված վանդակներից յուրաքանչյուրում պետք է գրել մեկ թվանշան:

Գնահատման չափանիշը: Ճիշտ պատասխանի համար տրվում է մեկ միավոր, սխալ պատասխանի կամ պատասխանի բացակայության դեպքում միավոր չի տրվում:

Նմուշ. Նշել թվերը՝ ըստ տողերի ճիշտ հաջորդականության:

1. Գետից բարձրանում է մշուշ
2. Գրախոս է նորից իմ հոգում
3. Հեքիաթըդ անվերջ օրորում
4. Նորից ես մանուկ եմ այսօր
5. Իլիկըդ խոսում է անուշ
6. Արևը հանգչում է հեռվում

42

4	2	6	1	3	5
---	---	---	---	---	---

3. Պնդումների փունջ

Կառուցվածքը: Որևէ թեմայի (լեզվական իրողություն) շուրջ տրվում են 6 պնդումներ, որոնցից յուրաքանչյուրին հնարավոր է տալ երեք տիպի պատասխան՝ **Ճիշտ է**, **Միայն է** կամ **Չգիտեմ**: Այս առաջադրանքից հնարավոր է վաստակել առավելագույնը 6 միավոր:

Գնահատման չափանիշը: Յուրաքանչյուր պնդման դիմաց ճիշտ նշված **Ճիշտ է** կամ **Միայն է** պատասխանի համար տրվում է մեկական միավոր: **Չգիտեմ** պատասխանի համար միավոր չի տրվում: Յուրաքանչյուր սխալ նշված **Ճիշտ է** կամ **Միայն է** պատասխանի համար առաջադրանքին տրվելիք միավորներից հանվում է մեկական միավոր: Եթե տրվող և հանվող միավորների քանակը հավասար է, կամ հանվող միավորների թիվը գերազանցում է տրվող միավորների թիվը, ապա առաջադրանքի պատասխանը գնահատվում է 0: Այլ առաջադրանքներից վաստակած միավորներից որևէ միավոր չի հանվում:

Ձևաթղթում լրացման կարգը: Տվյալ պնդման դիմացի երեք վանդակներից որևէ մեկում պետք է դնել x նշանը:

Նմուշ. Տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրիր՝ *Ճիշտ է, Միսալ է, Չգիտեմ* տարբերակներից որևէ մեկը:

1. Դերբայները չունեն ոչ մի քերականական կարգ:
2. Հայերենի դերբայները հինգն են:
3. Հարակատար դերբայը ունի *ած* վերջավորություն:
4. Ոչ բոլոր դեպքերում է բայական արմատով և *ած*-ով կազմված բառը հարակատար դերբայ:
5. Հարակատար դերբայը գոյականաբար գործածվելիս կարող է հոլովվել, հոդ ստանալ և հոգնակի կազմել:
6. ***Ճառահատված տարածք*** բառակապակցության մեջ ընդգծված բառը հարակատար դերբայ չէ:

70

	Ճիշտ է	Միսալ է	Չգիտեմ
1		x	
2		x	
3	x		
4	x		
5	x		
6		x	

ՀՆԱՐԱՎՈՐ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԹԵՍՏԵՐՈՒՄ ՆԵՐԱՌՎՈՂ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐՈՒՄ

2018 թվականին քննական թեստերում շտեմարանային առաջադրանքները կարող են ներառվել որոշ փոփոխություններով՝ պահպանելով առաջադրանքի տեսակը և կառուցվածքը: Այսպես՝ նույն բովանդակությամբ տարբեր առաջադրանքներից պատասխանի տարբերակների համադրումով կարող է ձևավորվել նոր առաջադրանք՝ ըստ հետևյալ օրինակում ցույց տրված սկզբունքի:

Շտեմարանային առաջադրանքներ.

Առաջադրանք 1. Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում և բառաձևերում է գրվում **օ**.

- 1) աման-րյա, հ-գուտ, սալոր-դի, հ-դս ցնդել¹
- 2) մեղմ-րոր, ամեն-րյա, ալդ-րինակ, գիշերուզ-ր
- 3) ցայս-ր, վաղ-րդայն, տն-րինեք, ան-րեն
- 4) բար-րություն, հ-գուդ, նախ-րե, հանապազ-րյա

Առաջադրանք 2. Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է գրվում **օ**.

- 1) -թյակ, տն-րեն, օրբստ-րե, օր-ր
- 2) աման-րյա, քնքշ-րոր, բաց-թյա, թիկն-թոց
- 3) բար-րություն, ջր-րինեք, հ-գուտ, հ-դս ցնդել
- 4) հանապազ-րդ, բն-րրան, նախ-րե, ամեն-րյա

Առաջադրանք 3. Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է գրվում **օ**.

- 1) վաղ-րոր, ան-տարելի, օր-րոց, մեղմ-րոր
- 2) թիկն-թոց, տափ-դակ, վեհ-րեն, գիշեր-թիկ
- 3) գիշերուզ-ր, բն-րրան, միջ-րե, ան-գուտ
- 4) աման-րյա, դեղնագ-ծ, բաց-թյա, ան-թևան

Առաջադրանք 4. Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է գրվում **օ**.

- 1) մի-րինակ, ան-րեն, միջ-րե, ն-րեկ
- 2) մեթ-րյա, տն-րինել, լրջ-րեն, կես-ր
- 3) նախ-րյակ, ջրվ-ր, բար-րություն, օրեց-ր
- 4) տն-րինեք, ցայս-ր, արճնագ-ծ, բաց-թյա

Նոր առաջադրանք Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է գրվում **օ**.

- 1) աման-րյա, հ-գուտ, սալոր-դի, հ-դս ցնդել
- 2) -թյակ, տն-րեն, օրբստ-րե, օր-ր
- 3) թիկն-թոց, տափ-դակ, վեհ-րեն, գիշեր-թիկ
- 4) տն-րինեք, ցայս-ր, արճնագ-ծ, բաց-թյա

Նման փոփոխություններ հնարավոր են ոչ միայն ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներում, այլև մյուս կառուցվածքային տեսակներում՝ և՛ կարճ պատասխանով առաջադրանքներում, և՛ պնդումների փնջում:

¹ Գունավորվածները նոր առաջադրանքում ներառված տարբերակներն են:

ԹԵՏՍԱՅԻՆ ԱՈՒԱԶՄԴԻՄԱՆ ԶՆԵՐՈՒՄ ԸՆԴԳԻՎՈՂ ՆՅՈՒԹԸ

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ

Թեստային առաջադրանքները կազմվում են հիմնական դպրոցի «Մայրենի» 5-րդ, 6-րդ, «Հայոց լեզու» 7-րդ, 8-րդ, 9-րդ և ավագ դպրոցի բնագիտամաթեմատիկական և ընդհանուր հոսքերի 10-րդ, 11-րդ, 12-րդ դասարանների դասագրքերում ամփոփված ծրագրային նյութի հիման վրա:

ՀՆՉՅՈՒՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ուղղագրություն և ուղղախոսություն

Չայնավորների արտասանություն և ուղղագրություն

Բաղաձայնների ուղղագրություն

Բաղաձայնների տեսակները*²

Երկհնչյունների ուղղագրություն

Կրկնակ բաղաձայնների, և - ի, յ ձայնակապի ուղղագրություն

Սեծատառով գրություն

Բառերի բաղադրիչների՝ գծիկով, անջատ կամ միասին գրություն

Բառերի այբբենական դասավորություն, տառերի թվային արժեք վանկ, շեշտ

Չայնավորների և երկհնչյունների հնչյունափոխություն

ԲԱՈՒԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Իմաստաբանություն

Բառ, բառիմաստ, բազմիմաստություն

Բառի փոխաբերական իմաստ

Դարձվածքներ

Հոմանիշներ

Հականիշներ

Համանուններ

Հարանուններ

Բառակազմություն

Արմատ և ածանց, նախածանցներ և վերջածանցներ

Բառերի տեսակներն ըստ կազմության. պարզ, բարդ, ածանցավոր,

բարդածանցավոր բառեր

Կրկնավոր, հարադրական, հոդակապով և անհոդակապ

բարդություններ Հապավումներ.

տեսակները

Բառապաշար

Բառապաշարի շերտեր. հնաբանություններ, օտարաբանություններ

Բառագործածություն

² Աստղանիշով տրված թեմաները վերաբերում են միայն բանավոր քննությանը:

ՉԵՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հիմք և վերջավորություն, ձևային Խոսքի մասեր

Գոյական. հատուկ և հասարակ, անձնանիշ և իրանիշ գոյականներ, գոյականի որոշյալ և անորոշ առումներ, գոյականի թիվը, հոգնակիի կազմությունը. անեզական և անհոգնական, հավաքական գոյականներ, գոյականի հոլովումները³՝ ներքին, արտաքին, այլաձև, գոյականի հոլովները

Ածական. տեսակները՝ որակական և հարաբերական. որակական ածականների համեմատության աստիճանները

Թվական. տեսակները՝ քանակական, դասական, բաշխական, կոտորակային

Դերանուն. տեսակները՝ անձնական, ցուցական, փոխադարձ, հարցական, հարաբերական, որոշյալ, անորոշ, ժխտական. դրանց քերականական հատկանիշները, հոդեր

Բայ. բայի կազմությունը. բայածանցներ, բայի սեռը, դերբայներ (անկախ դերբայներ) և ձևաբայեր (կախյալ դերբայներ) խոնարհման տեսակները (ա, ե), դիմավոր ձևեր (դեմք, թիվ, ժամանակ, եղանակ), բայի խոնարհումը՝ դրական և ժխտական, բայի խոնարհման հարացույցը (պարզ և բաղադրյալ ժամանակաձևեր), անկանոն և պակասավոր բայեր

Մակբայ. տեսակները՝ տեղի, ժամանակի, ձևի, չափ ու քանակի. ընդհանրական մակբայներ

Կապ. նախադրություններ, հետադրություններ. կապերի հոլովառությունը

Շաղկապ. տեսակները՝ համադասական և ստորադասական, մենադիր, կրկնադիր և գուգադիր

Չայնարկություն. տեսակները՝ զգացական, կոչական, նմանաձայնական

Վերաբերական. տեսակները՝ հաստատական, ժխտական, երկբայական, սաստկական, սահմանափակման

Քերականական ճիշտ և սխալ ձևեր

Ձևաբանական վերլուծություն

ՇԱՐԱՀՅՈՒՄՈՒԹՅՈՒՆ

Բառակապակցություն

Կապակցության միջոցներ և եղանակներ. շարադասություն, խնդրառություն, համաձայնություն

Նախադասություն

Նախադասության կառուցվածքային տեսակները՝ երկկազմ և միակազմ, համառոտ և ընդարձակ, թերի և լիակազմ

Նախադասության անդամներ

Ենթակա. արտահայտությունը

Ստորոգյալ. տեսակները՝ պարզ և բաղադրյալ. դրանց արտահայտությունը

Ենթակայի և ստորոգյալի համաձայնությունը

Գոյականական անդամի լրացումներ

³ Գոյականի հոլովումը որոշվում է նրա եզակի թվով:

Որոշիչ. արտահայտությունը
Հատկացուցիչ. արտահայտությունը
Բացահայտիչ. տեսակները՝ բուն, մասնական և մասնավորող պարագայական

Բայական անդամի լրացումներ
Խնդիրներ. տեսակները՝ ուղիղ, ներգործող, անջատման, հանգման, միջոցի, վերաբերության. դրանց արտահայտությունը
Պարագաներ. տեսակները՝ տեղի, ժամանակի, ձևի, չափ ու քանակի, պատճառի, պայմանի, նպատակի, հիմունքի և զիջման. դրանց արտահայտությունը

Բազմակի անդամներ
Դերբայական դարձված
Նախադասության շարահյուսական վերլուծություն
Բարդ նախադասություն. տեսակները՝ համադասական և ստորադասական. բարդ ստորադասական նախադասությունների ենթատեսակները*

Գերադաս և ստորադաս նախադասություններ, դրանց կապակցումը (շաղկապներ և հարաբերական դերանուններ)

Ստորադաս նախադասության բնույթը (պաշտոնը)

Բարդ նախադասության գծապատկեր

Փոխակերպում. պարզ (դերբայական դարձվածով) և բարդ նախադասությունների, ուղղակի և անուղղակի խոսքի

Կետադրություն

ՈՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Պատկերավորման-արտահայտչական միջոցներ՝ մակդիր, համեմատություն, անձնավորում, փոխաբերություն, չափազանցություն, բաղաձայնույթ, շրջադասություն, հակադրություն

Գործառական ոճեր՝ առօրյա-խոսակցական, գիտական, վարչական, գեղարվեստական, հրապարակախոսական

ՇԱՐԱԴԻՐԱՆՔ (տեքստ)

Պարբերությունների կամ նախադասությունների դասավորում՝ ըստ տրամաբանական և քերականական հաջորդականության
Շարադրանքին (տեքստին) իմաստով հակասող (չհակասող), իմաստից բխող (չբխող) նախադասության հայտնաբերում

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ՄԱՍԻՆ
Հայերենի զարգացման փուլերը, արևելահայերենի և արևմտահայերենի բառապաշարային և քերականական տարբերությունները
Լեզուների ցեղակցությունը
Հայ և օտարազգի հայագետներ
Բառարանագրություն

Քառարանների տեսակները և նրանց կազմության սկզբունքները
Հայ խոշոր քառարանագիրներ և նրանց աշխատությունները. Մ. Սեբաստացի, Հր. Աճառյան, Ստ. Մալխասյանց, Հովհ. Բարսեղյան, Էդ. Աղայան, Ա. Սուքիասյան, Ս. Գալստյան, Ար. Ղարիբյան

Առաջադրանքներում չեն ընդգրկվի՝

Ուղղագրությունից և ուղղախոսությունից՝

1. ուղղագրական գուգաձևությունները
2. բաղաձայնների և երկհնչյունների արտասանությունը
3. օտար ծագմամբ հասարակ և հատուկ անունների շեշտադրությունը
4. տողադարձը

Բառագիտությունից՝

1. մեմիմաստ և բազմիմաստ բառերի տարբերակումը
2. նույնարմատ և համահունչ համանունները
3. խոսակցական, հազվադեպ գործածվող, հնացած, դիպվածային, կեղծ գրական բառերը, հասարակաբանությունները
4. քարացած ածանցները
5. հարադրական բարդությունների տարբերակումը բառակապակցություններից
6. իսկական և կցական բարդությունների տարբերակումը
7. համառոտագրությունը

Ձևաբանությունից՝

1. սեռական հոլովը տրականից (բացի դերանվանական հոլովումից) և հայցականը ուղղականից և տրականից տարբերակելը
2. որականական և հարաբերական ածականների տարբերակումը
3. ժամանակածների ոճական կիրառությունները
4. արգելական հրամայականի գուգաձևությունները
5. երկրորդական բաղադրյալ ժամանակածները
6. վերաբերականների այն տեսակները, որոնք արտահայտում են ցուցադրում, հորդոր, խնդրանք, ավստասանք, ուրախություն

Շարահյուսությունից՝

1. ըղձական մախադասությունը
2. հրամայական մախադասության արտահայտության ձևերը՝ բացի հրամայական եղանակով կազմվածներից և անդեմ մախադաս-

- սուբյուկտներից
- 3. առողրությունը
- 4. համասեռ և տարասեռ որոշիչների ճանաչումը, դրանց տարբերակումը և կետադրումը
- 5. սեռականով որոշիչի և դերանվան որոշիչի իմացությունը
- 6. բազմակի ստորոգյալը և միավորյալ նախադասությունը
- 7. մասնական ուղիղ խնդիրը
- 8. վերաբերականների տրոհումը՝ բացի հանրահայտ և ակնհայտ դեպքերից
- 9. համադասական նախադասության տեսակները
- 10. կետադրական գուգաձևությունները

ՈՃԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԻԿ ԵՎ ՈՒ ՏԵԽՍՏԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻԿ՝

- 1. իրադրական, անհատական և հեղինակային ոճերը
- 2. գործառական ոճերի ենթատեսակները
- 3. շարադրանքի (տեքստի) տեսակները և կառուցվածքը
- 4. տեղեկատվական ժանրերը
- 5. գործնական գրությունները
- 6. լրատվական ժանրերը

ՀԱՅՈՑ ԼԵՎԻ ԿՐԻՍՏՈՍ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԻԿ՝

- 1. գրաբարի, միջին հայերենի, բարբառների քերականական առանձնահատկությունները
- 2. աշխարհաբարի ենթաշրջանները

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջադրանքները ներառում են հայ գրականության ավագ դպրոցի դասագրքերի այն նյութերը, որոնք ընդհանուր են բոլոր հոսքերի դասագրքերում, ինչպես նաև 7-9-րդ դասարաններում ուսումնասիրված այն ստեղծագործությունները, որոնք նշված են պարտադիր ընթերցանության ցանկում:

Շրջանավարտը կամ դիմորդը պարտավոր է ոչ միայն յուրացնել դպրոցական դասագիրքը, այլև կարողալ հանձնարարվող գեղարվեստական գրականությունը և անգիր սովորել այն բանաստեղծություններն ու հատվածները, որոնք նախատեսվում են ուղեցույցում գետեղված ցանկով:

Շատ կարևոր է հայ գրականությունից քննական թեստերում ընդգրկվող նյութի սահմանների որոշարկման խնդիրը: Ավագ դպրոցի հումանիտար և ընդհանուր, բնագիտամաթեմատիկական հոսքերի դասագրքերը գրողների և նրանց ստեղծագործությունների ընդգրկման առումներով ունեն գգալի տարբերություններ: Նկատի ունենալով այս հանգամանքը՝ թեստերում կարող են ընդգրկվել միայն այն գրողները և այն ստեղծագործությունները, որոնք ընդհանուր են ավագ դպրոցի բոլոր հոսքերի դասագրքերում: Ավագ դպրոցի

միայն մեկ հոսքի դասագրքում ներառված, սակայն հայ գրականության դասական բարձրարժեք նմուշներ համարվող մի քանի ստեղծագործության համար բացառություն է արվել՝ դրանք ընդգրկելով պարտադիր ընթերցանության կամ անգիր սովորելու համար հանձնարարվող ցանկերում: Մյուս կողմից, քանի որ հայ գրականության հետ ծանոթությունը ոչ թե ավագ դպրոցից է սկսվում, այլ ավելի վաղ, մի շարք հեղինակներ և առանցքային ստեղծագործություններ ներառված են 7-9-րդ դասարանների հայ գրականության ծրագրերից, ինչպես՝ Հովհ. Թումանյանի «Թմկաբերդի առումը», Նար-Դոսի «Ես և նա»-ն, Ա. Բակունցի «Սպիտակ ձին» և մի շարք այլ նշանավոր երկեր: Այդ պատճառով նպատակահարմար է գտնվել առաջադրանքներում ընտրողաբար ներառել նաև հիմնական դպրոցի 7-9-րդ դասարանների՝ հայ գրականության դասագրքերի նյութերից:

Ուղեցույցում նշված՝ պարտադիր ընթերցանության և անգիր հանձնարարվող ստեղծագործությունների վերաբերյալ կարող են տրվել թեմատիկ-բովանդակային տարաբնույթ հարցեր: «Ընդհանուր իմացության համար» սյունակում նշված ստեղծագործությունների վերաբերյալ կարող են տրվել միայն ընդհանուր, ճանաչողական բնույթի հարցեր: Այսպես՝ դիմորդը պարտավոր է իմանալ, որ «Վարք Մաշտոցի» երկը հեղինակել է V դարի պատմիչ Կորյունը, որ այն պատկանում է վարքագրության ժանրին և ներկայացնում է Մաշտոցի կյանքի կարևորագույն դրվագները: Սակայն այդ երկի կառուցվածքի իմացություն կամ որևէ հատվածի ճանաչում նրանից չի կարող պահանջվել: Կամ՝ նույն կերպ նա պարտավոր է պատասխանել այն հարցին, թե ով է գրել «Հառաչանքը», ինչ ժանրի ստեղծագործություն է, սակայն այդ երկից թեմատիկ-բովանդակային հարցեր չեն կարող առաջադրվել:

Դասագրքերում տուկ թվարկված, սակայն ուղեցույցում չնշված ստեղծագործությունների վերաբերյալ հարցեր չեն կարող տրվել:

Դասագրքերում առկա «Նորագույն շրջանի հայ գրականություն», «Սփյուռքահայ գրականություն», «Օտարագիր հայ գրողներ» բաժինների վերաբերյալ կարող են տրվել միայն հետևյալ տիպի հարցեր՝ գրողի ճանաչում, նրա ժամանակաշրջանի և ստեղծագործական միջավայրի իմացություն:

Հայ գրականության նյութի իմացությունը ստուգվում է հետևյալ շրջանակներում՝

1. հայ գրականության հիմնական շրջափուլերի, արևելահայ և արևմտահայ հատվածների և դրանց առանձնահատկությունների իմացություն, գրողի ապրած ժամանակաշրջանի ճանաչում,
2. հայ մշակույթի և գրականության նշանավոր իրադարձությունների, կրթօջախների, պարբերականների կատարած դերի, հիմնադրման տարեթվերի իմացություն,
3. գրողների կենսագրական կարևորագույն տվյալների, ծննդյան և մահվան թվականների իմացություն, կեղծանվամբ հայտնի հեղինակների իսկական անուն-ազգանունների ճանաչում, գրողների ծավալած

- գրական-հասարակական գործունեության իմացություն,⁴
4. գրողի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագրի իմացություն, կարևորագույն երկերի, ժողովածուների, հոդվածների վերնագրերի, դրանց ընդհանուր բովանդակության, ինչպես նաև ստեղծման տարեթվերի (եթեմն՝ ժամանակաշրջանի), սկզբնաղբյուրների, ստեղծման շարժառիթների իմացություն, թեմատիկ, ժանրային և կառուցվածքային բնորոշում,
  5. ստեղծագործությունների գլխավոր հերոսների անունների, նրանց բնութագրական հատկանիշների, այլ հերոսների հետ ունեցած առնչությունների, միջավայրի իմացություն,
  6. գրական երկի սյուժեի, նրա կարևորագույն դրվագների իմացություն, ստեղծագործության որևէ առանցքային հատվածի, բնութագրական որևէ խոսքի (հերոսների կամ հեղինակի) ճանաչում,
  7. տարբեր ստեղծագործությունների առնչությունների իմացություն,
  8. հեղինակի կամ նրա ստեղծագործության վերաբերյալ որևէ նշանավոր ասույթի, բնութագրական խոսքի ճանաչում,
  9. անգիր հանձնարարվող նյութի իմացություն (տողերի դասավորություն, բաց թողնված որևէ բառի կամ տողի տեղադրում, բանաստեղծության տողերի կամ տների քանակի իմացություն),
  10. գրական ուղղությունների, դրանց հիմնական առանձնահատկությունների իմացություն, գրողի դավանած գրական ուղղության ճանաչում,
  11. գրական տեսակների (ժանրերի), չափածոյի տաղաչափական կառուցվածքի, բանաստեղծական կայուն ձևերի (հայրեն, սոնետ, տրիպետ, գագեթ, քառյակ և այլն) ճանաչում, դրանց տարբերիչ գծերի իմացություն:

---

⁴ Հատկապես կարևորվում է այն գրողների կենսագրական տվյալների իմացությունը, որոնք առավել նշանակալի դեր են կատարել հայ գրականության պատմության մեջ (օրինակ՝ Գրիգոր Նարեկացի, Խ. Աբովյան, Մ. Նալբանդյան, Հովհ. Թումանյան, Ավ. Իսահակյան, Վ. Տերյան, Ե. Չարենց և այլք): Նշված գրողների ոչ միայն ծննդյան և մահվան տարեթվերի, այլև կյանքի նշանակալի դրվագների իմացությունը կարևոր է հայ գրական-գեղարվեստական գործընթացի առավել ճիշտ և ամբողջական ընկալման համար:

ՀԵՐՆԱԿՆԵՐ ԵՎ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

		ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԻՍԼԱՑՈՒՅՄՆ
ՀԵՐՆԱԿՆԵՐ	ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԻՍԼԱՑՈՒՅՄՆ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԻՍԼԱՑՈՒՅՄՆ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԻՍԼԱՑՈՒՅՄՆ
Մովսես Խորենացի	<ol style="list-style-type: none"> «Հայոց պատմություն»-ից Հայկի և Բելի, Արա Գեղեցիկի և Շամիրամի, Վահագնի, Տիգրանի և Աժդահակի, Արտաշեսի և Արտավազի մասին «Ողբ» Գիրք երրորդ, գլուխ ԽԷ. «Երանի Մեսրոպի մասին», գլուխ ԾԳ. «Դամիեյան մշամագրերի մասին», գլուխ ԾԳ. «Մեսրոպյան մշամագրերի մասին, որ տրվեցին երկմային շնորհով» 	<ol style="list-style-type: none"> «Թխվեաւ և եմք ածու փոքրի .....» բառերից մինչև «և արժամի գրոց յիշատակի» բառերը (գրաբար) «Վահագնի ճնամուրը» (գրաբար) «Բեկ առեմ, այր բաջ Արտաշես .....» (գրաբար) «Հեծաւ արի արքայն.....» (գրաբար) 		
Կողոմն			«Վարդ Մաշտոցի»	
Ազարանգերտ				«Հայոց պատմություն»
Փակտոս Բուզանդ				«Հայոց պատմություն»
Եղիշե				«Վարդանի և հայոց պատերազմի մասին»
Ղազար Փարսեղի				«Հայոց պատմություն»
«Սասնա ծռեր»-ի համահավաք բնագիրը՝ «Սասունցի Դավիթ» խորագրով				

Գրիգոր Նարեկացի	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Տաղ Վարդավառի» 2. «Մեղեթի ծննդյան» 3. «Մասոյան ողբերգութեան», բան Գ, հատված Բ («Նորակերտ մաս-խամբ այս ողբերգութեան...» ստղից մինչև «Հանապազ մեծիդ բարեգրութեան դիմելու համար» ստղը), բան ԺԷ, հատված Ա («Աղաչում եմ քեզ՝ բոլոր շարաշար ու տաճանե-վի...» ստղից մինչև «Մեծի փորթիս հետ, լույսդ խավարիս...») 	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Տաղ Վարդավառի» 2. «Մեղեթի ծննդյան» (հունամիտասոս հոսքի դասագրքում ընդգրկված գրաբար հատվածները) 	
Մխիթար Գ-ըշ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Արջ և մրջյուն» 2. «Բանբակներն և Մոսիմ» 3. «Աստղերը և Լուսինը» 4. «Ուսկին և Ջորենը» 	«Դատաստանագիրք»	
Վարդան Այգեցի	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Խնաստուն գինեկոր» 2. «Իշխան և այրի կին» 3. «Եզր և ձի» 		
Ֆրիկ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Գանգատ» 2. «Բան ախտամբ» 	Հատված «Գանգատ»-ից («Մէկն ի պապանց տարտնորթի» ստղից մինչև «Մէկին հաղան կորտախ» ստղը)	
Նահապետ Քուչակ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Եկին ու խաղար քերին» 2. «Փորոցովի ի վար կուգի» 3. «Երեկ ցորենկով թարով» 4. «Արտոն, քեզ բան մի կասան» 5. «Ժամ-ժամ գիմ թարխուրպինա» 6. «Կեկեմն, կուգան, մանկտի ք» 7. «Ես շեֆարաբի մորն մ'էի» 	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Ես աչք ու դու յոյս, հոգի» 2. «Քամի՛ ու բամբ՛ ասան, զիմ հարին...» 3. «Երբ սերն ի յաշխարհ եկա» 	

Սայաթ-Նովա	1. «Դուն Լն գլխեն ինաստուն իս» 2. «Աշխարհուն ան չին բաշի» 3. «Թանան աշխար պտտտ Էկա» 4. «Աշխարս մն վանջարա Ե»			1. «Պարսպ վախտի խարափը» 2. «Լուսջին սերը» 3. «Թուրքի աղջիկը» 4. «Նախաշավիղ կրքոք լան»
Խ. Աբովյան	«Սերբ Հայաստանի», «Հատաջարանը», ստաջին և երբորդ գլխխները		1. «Ազատություն» 2. «Բուսլացի աղջկա երգը» (ստաջին 8 բառատողը)	1. «Ապրիլին» 2. «Ազոլ ջրին» 3. «Երկու տող» 4. «Երկրագր թուր լունը որպես ուղիղ ճանապարհ» 5. «Կրիտիկա»
Մ. Նավթանդեան	1. «Բուսլացի աղջկա երգը» 2. «Մանկության օրեր»		1. «Լճակ» 2. «Իմ գավթը»	
Պ. Դուրյան	1. «Սիրել» 2. «Տարունքը»			1. «Խենթը» 2. «Կայծեր» 3. «Ջարակերթին» 4. «Դավթ-Բեկ» 5. «Ոսկի արջաղար»
Բաֆֆի	«Սանվել»			
Հ. Պարոնյան	«Մեծապատիվ մուրաց կանիները»			1. «Զարդաթավ արություն վնասները» 2. «Պտույտ մը՝ Պղտո բաղերուն մեջ» 3. «Ազգային ջոհեր» 4. «Հոստիսի ծեղատեղը» («Իմ ծեղատեղը») 5. «Ճիծաղ» 6. «Պարտասար արջար»

Մարագան	«Գևորգ Մարգարեանի»		1. «Երեքսուրբ միանձն բուխի» 2. «Նոյի ագրավը» 3. «Առաքյալը» 4. «Բուզան»
Շիրվանզադե	1. «Քասա» 2. «Գրառվի համար» 3. «Արտիստը»		1. «Նանուս» 2. «Չար ուղի» («Ճալազարը»)
Նար-Ջուս	1. «Նու և մա» 2. «Նեղ օրերից մեկը»		1. «Մեր բարը» պատմվածաշարը* ⁵ 2. «Ապանված արավմին»
Գ. Ջոնրասլ	1. «Ալիմլա» 2. «Ջարտորն» 3. «Փոստալ» 4. «Արիմ» 5. «Ճիտին պարտը»		«Երջամիկ մահը»*
Հ. Թումանյան	1. «Հայրենիքիս հետ» 2. «Անուշ» 3. «Թմկարերի առումը» 4. «Փարվանա» 5. «Գեկը» 6. «Գլխորը» 7. «Քաջ Նազար»	1. «Անուշ» (նախերգանք) 2. «Թմկարերի առումը» (նախերգանք) 3. «Փարվանա» («Լազն անցան շատ տարիներ...» տողից մինչև վերջ) 4. «Հայոց խոնորան» 5. քառյակներից՝	1. «Հարուստանք» 2. «Հոգեհանգիստ»* 3. «Հայոց վիշտը»*

⁵ Այս բաժնում աստղանիշով նշվածները բանասեր քննարարում համեմատելիքի համար համեմատարարվում են որպես ընթերցանության նյութեր:

		<p>«Տիեզերքում առավանային...» «Կյանքս արի հրապարակ», «Իմ կնոջին...» «Բերանն արմուտ մարդակերը են անբան...» «Աշունն ամպին ու զամպին» «Ամեն մի սիրտ...» «Նե՛յ ազատ մարդ» «Նին աշխարհըր ամեն օր» «Նիմի բացել են հանրեա» «Լիներ հեռու մի անկյուն» «Ինչքան ցավ եմ տեսել ես» «Երկու շիրիմ իրար կից»</p>	
<p>Ավ. Իսահակյան</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Ա-մութ անպեր» 2. «Է՛յ, ջան-խայնիք» 3. «Օտար, անայի ճամփեքի վրա» 4. «Մեր պատմիչները և մեր գուսանները» 5. «Հայրենիքիս» («Յորենի ծփուն արտերի միջին»)» 6. «Հավերժական սերը» 7. «Հայրենի հողը» 8. «Արու-Լալա Մահարի» 9. «Լիլիթ» 10. «Հանրերանքի շիրուքը» 11. «Սառայի վերջին գարունը» 	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Ռ-ավանայում» 2. «Արագածին» 3. «Մի մրախու աղջիկ տեսա» 4. «Արու-Լալա Մահարի» <p>«Երբորդ տարած»-ի սկզբից 22 ստղ (մինչև «... և դարձնում աշխարհն ահավոր ջեհնեմ» ստղը)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Ռաբրա թցեր» 2. «Ասպետի սերը»

Գ. Վարածան	<ol style="list-style-type: none"> «Հարձը» «Արտերուն հրավերը» 	<ol style="list-style-type: none"> «Չոն» «Հունճք կը ժողվան» «Յորյամի ծովեր» 	<ol style="list-style-type: none"> «Հիվանդ է» «Նենեպա» «Անիի սպերակներուն մեջ» «Կիլիկյան նովերներուն» «Ջարդը»* «Նավասարդյան» «Առաջին ծիվեր»
Լ. Շանք	«Հին աստվածներ»	«Հին աստվածներ»-ից «Իջեք, իջեք, երազներ» հատվածը	<ol style="list-style-type: none"> «Դյուցազնորեն» «Հայտարյիներ» «Հոգեվարքի և հույսի ցաներ»
Մ. Մեծարենց	<ol style="list-style-type: none"> «Արևին» «Նավակներ» «Հյուղը» 	<ol style="list-style-type: none"> «Վարկյան» «Միրերգ» («Գլխերն անուշ է...») «Աքաղաղներու շաքին տակ» «Երազ օրեր» 	<ol style="list-style-type: none"> «Չմբան պարզ գիշեր»* «Մերումերը»* «Իրիկունը»* «Տո՛ւր ինձի, Տեր...»* «Հովը»*
Վ. Տեյրյան	<ol style="list-style-type: none"> «Աշնան մեղեդի» «Ոսկեհամերձ եկար» «Իմ խաղաղ երեկոն է հիմա» «Կարոսնը» «Հրաժեշտի գազել» «Որպես Լսեղոսի որդին» «Իջնում է գիշերն անգութ ու նթին» «Մի՛ խառնեք մեզ ձեր վայրի արջի ցեղերին» 	<ol style="list-style-type: none"> «Տխրություն» «Բանտ» «Գարուն» «Մի՛ քե՛ վերջին պրեռոն եմ ես» «Կարծես քե՛ դարձել եմ ես տուն» 	<ol style="list-style-type: none"> «Աշնան երգ»* «Գարնանունուտ»* «Հայ գրականության գավիթ օրը»

<p>Ե. Չափոնց</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Տարարան» շարքը 2. «Անվերնագիր» («Իմ մտածված օրը...») 3. «Մտածված տեսիլ» («Որպես լքված թանգրափայլ...») 4. «Գանձեալիկի առասպել» 5. «Ամբողջները ինչպե՞ս պարզաբան» 6. «Գանձախոյններ տղան» 7. «Անակնկալ համոզված Պետրոսյանի լույսը ամբողջում» 8. «Իհայի լյառը Մասիս» 9. «Հարրազողի ճանիտրոնները» 	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Վահագն» 2. «Ես իմ անուշ հայրասունի...» 3. «Տաղ անճանական» 4. «Հեռացումի խոսքեր» 5. «Մոլոր համար գազել» 	<p>«Մունս»</p>
<p>Գ. Դեմոնստրացիան</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Վարարաններ» 2. «Ավերաբոլ» 		
<p>Ա. Բակասց</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Մթնոճոր» 2. «Խոնարհ աղջիկը» 3. «Միթոսով» 4. «Ալպիական մանուշակ» 5. «Սպիտակ ձի» 6. «Մթնոճորի շարք»* 		<ol style="list-style-type: none"> 1. «Կյոթեա» 2. «Ծղրամի փող»*
<p>Ստ. Ձողյան*</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Խնձորի այգին»* 2. «Պատերազմ»* 		

Կ. Զարյան				«Նավը լեռան վրա»
Շ. Շահնուբ	«Նահանգը առանց երգի»			
Գ. Մահապի	«Ծաղկած փշալարեր»			«Այրվող այգեստաններ»
Ն. Զարյան				«Այս Գեղեցիկ»
Հ. Շիրազ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Մայրա» 2. «Մայրս փոքրիկ...» 3. «Բիբլիական» 	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Թագադրում» 2. «Գարնանամուտ» 3. «Հայ ժողովրդի երգը» 4. «Կուզեի նստել մի բարի վրա» 5. «Էքսպրունտ» 		
Հ. Մսեղյան	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Իջավ տարյակը դաշտում» 2. «Քարափը» 3. «Մաքրեմի» 4. «Անճրև» 5. «Պապը» 6. «Չես ափ ոչ մի բառով» 7. «Անունդ տալիս» 8. «Այսը ես ինչպես...» 	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Անուամուտ» 2. «Օրը մթնեց...» 		
Պ. Սևակ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Անրեի զանգավատում» 2. «Վարք մեծաց» 3. «Առջարբանք համայն աշխարհի...» 4. «Մարդ էլ կա, մարդ էլ» 5. «Եվ այդ մի Մաշտոց անուն» 	<p>«Անրեի զանգավատում» պոեմից երկու հատված («Ղուղանց եղեմական», սկսած «Գարուն էր Չեկած ամառ...»)տողից մինչև 26-րդ տողը, «Ղուղանց հրաշագործման», սկիզբը՝ 13 տող)</p>		

Հ. Մարտոսյան	1. «Նարինջ գամբիլը» 2. «Աշման արև» 3. «Կամաչ դաշտը» 4. «Բեռնածիեր» շապրը*		
Վ. Մալայան⁶	«Իմ սիրտը լեռներում է» (7-րդ դասարանի գրականության դասագրքում տրված հատվածները)		

Անգլիա, Լանդնաթաղաղ տեղեկագրությունների և լիմնական դպրոցի գրականության դասագրքերից

Ռ. Պատկանյան	«Օլյադի ելզ»
Գ. Գալստյան	«Ծիծեռնակ»
Ս. Շահազիզ	«Ելազ»
Ս. Կապուտիկյան	«Նուրբ լիմ պարմ»

---

⁶ Նկատի ունենալով Վ. Մալայանի նշանակալից տեղը համաշխարհային գրականության ապարեզում, ինչպես նաև հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ նրա « Իմ սիրտը լեռներում է» սիրտը կրճատումներով ուսումնասիրվում է էրմնական դպրոցում՝ այդ տեղեկագրությունը ներառված է ընթերցանության ցանկում:

Հեղինակները ընդհանուր ինացություն համար

Նորագույն շրջանի գրողներ	Սկիռաբանական գրողներ	Օտարագիր հայ գրողներ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Մ. Մարգարյան 2. Ս. Կապուտիկյան 3. Գ. Էմին 4. Հ. Հովհաննիսյան 5. Վ. Դավթյան 6. Ռ. Դավրյան 7. Լ. Կամսար 8. Մ. Արմեն 9. Վ. Անանյան 10. Խ. Դաշտենց 11. Ս. Խանգաղյան 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Հ. Օշական 2. Վ. Թեբեյան 3. Հ. Մեծուրի 4. Համաստեղ 5. Վ. Շուշանյան 6. Մ. Իշխան 7. Ա. Ծառուկյան 8. Հ. Կարապենց 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Վ. Սարգյան 2. Լ. Ջ. Սյուրմեյան

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԻ ՁԿՎԱԹՈՒՊԹՑ

2018թ. միասնական ընտրություն
Պատասխանների մատչելիք
Հարցի լեզու և Հայ գրականություն

Ազգանուն _____ Կրթական հաստատություն _____
 Անուն _____ Կարգահամար _____

Ինքն ընտրված

- Լրացրե՛ք միայն սև գիպսին գրելով:
- Ընտրելի պատասխանով առաջադրանքներում և պնդումների փոխերում Չեղ ընտրած առաջընտան համարին համապատասխանող վանդակում դրե՛ք X նշան (միևնույն պահանջի մեկից ավելի վանդակներում զանազան նշում կհամարվի սխալ):
- Ձևերը գրե՛ք հետևյալ տեսքով: **1 2 3 4 5 6 7 8 9 0**

0 1

Թևառ N° _____

II Հանձնարար Ընտրելի պատասխանով առաջադրանքներ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	1	
Պատասխան հանր																						2
																						3
																						4

21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32

Պատասխան հանր

Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

	33	36
	34	37
	35	38

Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

39	42
40	43
41	44

Կարճ պատասխան

45 Պնդումների փոխ

Չլուր 1	2	3	4	5	6
Սկսու 1					
Չգտնու 1					

II Հանձնարար Ընտրելի պատասխանով առաջադրանքներ

	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	1	
Պատասխան հանր																				2
																				3
																				4

Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

64	67
65	68
66	69

Կարճ պատասխան

70 Պնդումների փոխ

Չլուր 1	2	3	4	5	6
Սկսու 1					
Չգտնու 1					

Ամբողջ ձևաթղթում սխալ նշված պատասխանները փոխելու տեղը

Ընտրելի	Կարճ	Պնդ. փոխ

Հարցի լեզու

1	2	3	4

Պնդումների փոխ

1	2	3	4	5	6

Վերջին իմ ընտանքային կարգին:

⁸ Ձևաթղթում տեղ է հատկացված սխալ նշված պատասխանները փոխելու համար: Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքների կամ պնդումների փնջի որևէ պնդման պատասխանը փոխելու համար համապատասխան տեղերում գրվում է տվյալ առաջադրանքի համարը և պնդման կամ համապատասխան վանդակում դրվում է x նշանը: Կարճ պատասխանով առաջադրանքի դեպքում համապատասխան տեղում գրվում է տվյալ առաջադրանքի համարը և լրացվում են թվերը: Այս առաջադրանքների համար տրված են 2 վեցվանդականի տեղեր: Դրանք նախատեսված են և՛ I, և՛ II տեսակների համար:

ԿԵՆՏՐՈՆԱՅՎԱԾ (ԲԱՆԱՎՈՐ) ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՐՑԱԹԵՐԹԻ ՆՍՈՒՑ

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԹԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ
2018 Թ. ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ԵՎ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԲԱՆԱՎՈՐ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՔՆՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹ N ...

1. Խ. Աբովյանի «Վերք Հայաստանի» վեպի «Հառաջաբանում» արժարժված հիմնախնդիրները
2. Հ. Սահյանի քնարերգության ընդհանուր բնութագիրը. «Օրը մթնեց» (արտասանել անգիր), «Պապը» բանաստեղծությունները (ևս 2-3 բանաստեղծություն դիմորդի ընտրությամբ)
3. Հայերենի անորոշ և համակատար դերբայները. նրանց կազմությունը, ձևաբանական և շարահյուսական առանձնահատկությունները
4. Նախադասության վերլուծություն

ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ՝ .....

4-ՐԴ ՀԱՐՑԻ ՀԱՍԱՐ ՏՐԱՍԱԴՐՎՈՂ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅԱՆ ՆՍՈՒՑ

N ...

Արտագրել նախադասությունը, կազմել գծապատկերը, վերլուծել ձևաբանորեն և շարահյուսորեն:

Երեկոյան, երբ անակնկալ պատահած ինչ-որ հորդաբուխ աղբյուրի մոտ բանակը կանգ առավ գիշերելու, Չաքարիան մի փոքրիկ ջուկատ ուղարկեց, որ մոտակա որևէ գյուղից սննդամթերք և ուղեկցորդ ճարի, որովհետև կարծում էր, թե շեղվել են ճանապարհից:

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ ԵՎ ԲՈՂՈՔԱՐԿՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

Պատասխանը գնահատվում է 20 միավորանոց համակարգով:

Յուրաքանչյուր հարցի համար տրվում է առավելագույնը 5 միավոր:

Գնահատականի հետ անհամաձայնության դեպքում դիմորդին տրվում են հարցեր նախագահի կողմից ուղեցույցով նախատեսված ծրագրի շրջանակներում: Դիմորդը կարող է բողոքարկել գնահատականը մինչև քննասենյակից դուրս գալը:

Հանձնարարվող գրականություն

1. Հանրակրթական դպրոցի 5-12-րդ դասարանների՝ ՀՀ ԿԳՆ կողմից հաստատված հայոց լեզվի և հայ գրականության դասագրքեր⁹:
2. Էդ. Աղայան, Արդի հայերենի բացատրական բառարան, Եր., 1976:
3. Փ. Մեյթիխանյան, Հայերենի ուղղագրական նոր բառարան, Եր., 2013:
4. Ք. Սուքիասյան, Հայոց լեզվի դպրոցական դարձվածաբանական բառարան, Եր., 2013:
5. Ա. Սուքիասյան, Ս. Գալստյան, Հայոց լեզվի դարձվածաբանական բառարան, Եր., 1975:
6. Ա. Սուքիասյան, Հայոց լեզվի հոմանիշների դպրոցական-ուսումնական բառարան, Եր., 2005:
7. Ք. Սուքիասյան, Հայոց լեզվի հոմանիշների բացատրական ուսումնական բառարան, Եր., 2014:
8. Ռ. Շալունց, Համանունների դպրոցական բառարան, Եր., 1976:

---

⁹ Յուրաքանչյուր ուստարվա համար քննական թեստ կազմելիս պետք է նկատի ունենալ այն դասագրքերը, որոնցով ուսումնառություն են անցել տվյալ ուստարվա շրջանավարտները: